

Робота на Всеукраїнський конкурс на кращу вправу з інтеграції медіаграмотності для учнів 7-8 класів

заповнивши цю форму, будь ласка, завантажте її за посиланням:

<https://forms.gle/NYeeZy378dGWcY4P6>

ПІБ автора(ки): Сітькова Ірина Миколаївна

Повна назва закладу/установи/організації, в якій Ви працюєте: Ліцей "Гроно", м. Львів

Ваша посада: учитель української мови та літератури

Назва вправи: Комплекс вправ "З'ярди" з теми "Іван ФРАНКО. Короткі відомості про митця і його багатогранну творчість. Змалювання героїчної боротьби русичів-українців проти монголо-татарських нападників. Образ тухольської громади: роль і місце кожного в суспільному житті."

Клас/вік: 7 клас

Мета вправи/заняття: сформувати вміння розрізняти факти й судження; відрізняти маніпулятивні заголовки від влучних; продукувати змістовні тексти; визначати стереотипи, знаходити способи уникати їхнього впливу.

Короткий опис вправи, анотація: Пропоновані вправи дібрані за одним твором, тому можуть легко комбінуватися. Завдання можна використати проведення як для очних, так і онлайн-уроків. Вправи названо низками відповідно до разків з'ярд, що дозволяє створити логічне обрамлення уроку.

Низка 1*. Перегляд мультфільму. Робота в парах. Рефлексія.

Низка 2. Гронування як актуалізація життєвого досвіду. Швидке опитування (ментіметр, гугл-форма, сигнальні картки). Аналіз заголовків. Робота в мінігрупах зі створення допису за алгоритмом. Аналіз створених дописів. Прийом "Галерея робіт". Рефлексія.

Низка 3. Завдання на встановлення відповідності. Поняття про стереотипи. Визначення стереотипів в описах персонажів твору. Тренінгова вправа "Займи позицію" на визначення ролі стереотипів у житті людини. Робота в парах за STEAM-картками з доповненою реальністю. Рефлексія.

*Методичний коментар. Може бути використана як домашнє завдання.

Час необхідний на виконання вправи:

Низка 1 - до 15 хв.

Низка 2 - до 30 хв.

Низка 3 - до 20 хв.

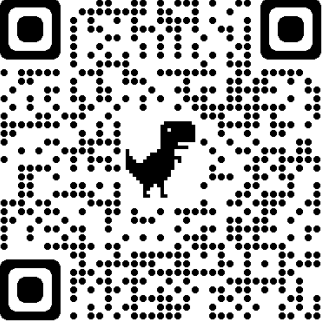
Застосування вправи: на уроці під час очного або дистанційного навчання; вправа за біографією І. Франка може бути використана як домашнє завдання.

Необхідне обладнання/матеріали: гаджети, навушники (для виконання першого завдання буде достатньо м/м проектора та екрана), стікери, сигнальні картки для швидкого опитування (якщо немає технічної можливості провести швидке опитування цифровими засобами), друковані матеріали для роботи в групах.

Форма/метод роботи: перегляд анімації; робота в парах і мінігрупах; тренінгова вправа "Займи позицію"; швидке опитування; робота зі STEAM-картками з доповненою реальністю.

Детальний опис вправи (будь ласка, в цей пункт помістіть основний текст та інші матеріали вправи):

Комплекс вправ "З'ярди"

Опис вправи для очного навчання	Опис вправи для онлайн-навчання
 <p>Обладнання: гаджет, навушники / проектор, екран; картка з QR-кодом</p>	<p>Обладнання: гаджет або комп'ютер.</p>
<p>Робота в парах (7 хв.)</p>	<p>Індивідуальна робота за варіантами (7 хв.)</p>
<p><i>Завдання.</i> Домовся з партнером/кою, хто з вас буде фіксувати факти, а хто судження під час перегляду відео. Переглянь серію проєкту "Книга-мандрівка. Україна" "Нобелівська премія для Франка", виконуючи обране завдання.</p>	<p>Учитель визначає, хто з учнів фіксуватиме факти, а хто - судження під час перегляду відео.</p> <p><i>Завдання.</i> Переглянь серію проєкту "Книга-мандрівка. Україна" "Нобелівська премія для Франка", записуючи факти або судження відповідно до завдання вчителя.</p>
<p>Виконавши завдання, учні/учениці в парах обмінюються роботами й обговорюють такі питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Як сприймалася б біографія митця, якщо вона складалася б лише з фактів? - Наскільки об'єктивно сприймалася б постать митця, якщо подавалися б лише судження про нього? 	<p>Після завершення роботи вчитель просить кількох учнів прочитати свої записи. Далі відбувається дискусія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Як сприймалася б біографія митця, якщо вона складалася б лише з фактів? - Наскільки об'єктивно сприймалася б постать митця, якщо подавалися б лише судження про нього?
<p>Рефлексія (5 хв.) Фронтальна бесіда або письмові відповіді (на розсуд учителя)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Що впливало на вас під час перегляду відео? - Чи доречно було дібрано зорові образи? Чому? - Чого у відео було більше - фактів чи суджень? - Як створити цікаве, але об'єктивне повідомлення? - Назви 1 рису письменника, яка привернула твою увагу. Відповідь будуй за шаблоном: судження + факт. 	

*Методичний коментар. Якщо до цього часу учні не були знайомі з поняттями факту й судження, то вчитель спочатку має дати відповідні пояснення.

Низка 2. "Журналіст-літописець". Робота з текстом повісти І. Франка "Захар Беркут". Визначення ролі заголовків. Створення допису, відповідно до журналістського стандарту повноти змісту

Опис вправи для очного навчання	Опис вправи для дистанційного навчання
<p>Обладнання: дошка або фліпчарт; стікери;</p>	<p>Обладнання: інтернет-дошка, на якій можуть</p>

аркуші для виконання групової роботи; картки для відгуків; маркери.	працювати діти (Jamboard, Zoom, Padlet, Linoit тощо).
Актуалізація досвіду. Гронування (3 хв.)	
<i>Завдання:</i> записати на стікері, як ви обираєте новину або книгу для прочитання.	
Швидке опитування (2 хв.) (Mentimeter, Jamboard, Padlet, Linoit, гугл-форма або сигнальні картки)	
<p><i>Питання для швидкого опитування:</i></p> <p>- Статтю з яким заголовком ви прочитали б у першу чергу?</p> <p><i>Приклади заголовків для швидкого опитування:</i></p> <p>"Укрзалізниця" збільшила кількість приміських поїздів у напрямку Коростеня на Житомирщині" "В Україні рекордно здорожчало домашнє сало: яка вартість?" "Поліцію Херсонщини очолюватиме колишній начальник кримінальної поліції в Полтавській області" "Обухівські водойми в світлі балтської топоніміки" "На Олімпіаді-2022 встановили новий світовий рекорд"</p> <p><i>Прийом "Вільний мікрофон"*</i></p> <p>- Поясни свій вибір. - Визнач роль заголовка статті.</p> <p><i>*Методичний коментар. Важливо дійти висновку: заголовок має привертати увагу, відповідати змісту статті, але не маніпулювати читачем.</i></p>	
Робота в групах (15 хв.)	
<p><i>Продукування тексту (5 хв.)</i></p> <p>Учитель об'єднує дітей у групи зручним для нього способом.</p> <p>Представник від групи рандомно обирає тему майбутнього тексту (одну з мікротем повісти І. Франка "Захар Беркут").</p> <p><i>Приклади тем</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Перша сутичка тухольців з ворогом. ● Перемовини Захара Беркута й Тугара Вовка. ● Тухольці виконують план Максима Беркута. ● Сон Захара Беркута наяву. ● Оборона тухольців. ● Останні хвилини життя ворогів. <p><i>Завдання.</i> Ви вже знаєте, що люди ще за часів Київської Русі почали фіксувати події з життя країни. Вони називалися літописцями. Сьогодні роль таких літописців виконують журналісти новинних видань.</p> <p>Уявіть, що в Тухлі 13-го століття існували рукописне медіа "Під липою".</p>	<p><i>Продукування тексту (5 хв.)</i></p> <p>Учитель об'єднує дітей у групи зручним для нього способом. Подальша робота може відбуватися в один зі способів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● у зум-кімнатах, запис виконується в зошиті; ● у гугл-кімнатах з доступом до джемборду; ● у гугл-чаті чи засобами зручних месенджерів з доступом до джемборду чи падлет- або ліно-дошки. <p>Представник від групи рандомно (сервіс Flippity) обирає тему майбутнього тексту (одну з мікротем повісти І. Франка "Захар Беркут").</p> <p><i>Завдання.</i> Ви вже знаєте, що люди ще за часів Київської Русі почали фіксувати події з життя країни. Вони називалися літописцями. Сьогодні роль таких літописців виконують журналісти новинних видань.</p> <p>Уявіть, що в Тухлі 13-го століття існували рукописне медіа "Під липою".</p> <p>Створіть репортаж з місця подій на обрану під час жеребкування тему. Для цього дайте відповіді на запитання: що, де, коли, як та чому</p>

<p>Створіть репортаж з місця подій на обрану під час жеребкування тему. Для цього дайте відповіді на запитання*: що, де, коли, як та чому сталося? Доберіть влучний заголовок до роботи.</p> <p><i>*Методичний коментар. Учитель може побіжно зауважити, що це одна з вимог журналістських стандартів.</i></p> <p><i>Рецензування дописів (10 хв.)</i></p> <p>Після того, як тексти будуть написані, групи об'єднуються по три й обмінюються дописами по черзі.</p> <p>Кожна група заповнює оцінювальну картку*, яку передає авторам допису.</p> <p>Трійки груп розміщують свої дописи на дошці в послідовності, яка відповідає тій, що наявна в повісті.</p> <p><i>*Методичний коментар. Зразок картки поданий нижче таблиці з описом вправи.</i></p>	<p>сталося? Доберіть влучний заголовок до роботи.</p> <p>Групи розміщують створені дописи на обраній інтернет-дошці.</p> <p>Етап рецензування переноситься на домашнє завдання. Кожен учень аналізує два дописи, визначені для нього вчителем.</p>
--	--

Прийом “Галерея робіт” (10 хв.)	
<p>Учні у вільному порядку (протягом 7 хв.) підходять до створених сторінок видання, знайомляться з матеріалами. Можна запропонувати залишати стікери-вподобайки під кожним.</p> <p>Після цього проводять рефлексію (3 хв.):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Чи всі репортажі розташовані в правильній послідовності? - Який матеріал сподобався найбільше й чому? - Поділіться враженнями від роботи в групі: що було найцікавішим/найважчим? 	<p>Етап рефлексії пропонують під час виконання домашнього завдання.</p>

*Зразок оцінювальної картки

Назва репортажу: _____

Чинник	Так	Ні
У репортажі висвітлено відповіді на всі питання.		
Збалансовано факти й судження.		
До репортажу дібрано влучний		

заголовок.		
Пропозиції щодо покращення роботи.		

Низка 3. “Криши, ламай, трохи стереотипи” (Л. Костенко). Робота з характеристиками персонажів. Уведення поняття стереотипу. Робота зі STEAM-картками з доповненою реальністю

Опис вправи для очного навчання	Опис вправи для дистанційного навчання																				
<p>Обладнання: друковані картки із завданням на встановлення відповідності; STEAM-картки з доповненою реальністю (джерело завантаження подане після розробки); застосунок для смартфонів BeeFree (покликання для встановлення на смартфон подане після розробки).</p>																					
<p>Установлення відповідності (5 хв.). Поняття про стереотипи</p>																					
<p><i>Завдання.</i> Установи відповідність між героєм і його характеристикою, ставлячи позначки у відповідній клітинці.</p> <p><i>Орієнтовний зміст завдання</i></p> <p><i>Герой</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Захар Беркут Тугар Вовк Максим Беркут Мирослава <p><i>Характеристики</i></p> <p>А служить князеві Данилу, знає татарську мову, має сердитий вираз обличчя</p> <p>Б вправний мисливець, добре тримається в сідлі, знається на зброї</p> <p>В сивочола людина, знається на траволікуванні, ставить інтереси громади вище за свої</p> <table border="1" data-bbox="103 1456 782 1792"> <thead> <tr> <th></th> <th>А</th> <th>Б</th> <th>В</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p><i>*Методичний коментар. Одна з характеристик дібрана так, щоб стосувалася як Максима, так і Мирослави. Добре, якщо учні називатимуть різні відповіді одразу.</i></p> <p><i>Якщо ж ні, то вчитель ставить питання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Який персонаж теж наділений названими рисами? - Чому ви одразу назвали Максима, а не Мирославу? 		А	Б	В	1				2				3				4				<p><i>Завдання.</i> Установи відповідність між героєм і його характеристикою* (див. колонку праворуч).</p> <p>Вправу можна виконувати на інтернет-дошці, коли діти переміщують стікери з написами, або створити інтерактивну вправу на сервісі Learningapps.</p> <p>Завдання виконують або фронтально, або індивідуально.</p> <p>Обговорення проводять за тим самим принципом, що й очно (див. методичний коментар у колонці праворуч).</p> <p>Після того вчитель вводить поняття стереотипу (див. колонку праворуч).</p>
	А	Б	В																		
1																					
2																					
3																					
4																					

<p>Після цього слід дати визначення стереотипу: це спрощене уявлення про щось. Запропонувати знайти стереотипи в характеристиках перших двох героїв твору. Це вказівка на сивину як ознаку поважного віку, сердитий вигляд обличчя як ознаку зрадника тощо.</p> <p>Доречно запропонувати 7-класникам навести приклади стереотипів у їхньому житті.</p>	
<p>Тренінгова вправа “Займи позицію” (10 хв.)</p>	
<p>Учитель у протилежних кутках класу розташовує таблички з написами “Позитивне явище”, “Негативне явище”.</p> <p><i>Завдання.</i> Займи позицію, залежно від відповіді на питання: стереотипи слід вважати позитивним чи негативним явищем?</p> <p>Учні об’єднуються в групи й протягом 2-3 хв. формулюють аргументоване пояснення власної позиції, яке виголошують протягом 1 хв. Вислухавши представників кожної з груп, учитель запитує, чи змінив хтось свою точку зору, пропонує перейти до представників відповідної групи й пояснити, чому зміни відбулися.</p>	<p>Вправу можна провести як швидке опитування, створене на сервісах Mentimeter, Jamboard, Padlet, Linoit, гугл-форма.</p> <p>Попросити кількох учнів пояснити свій вибір.</p>
<p>Робота в парах за STEAM-картками з доповненою реальністю (5 хв.)</p>	
<p><i>Варіант 1.</i> Кожна пара учнів отримує одну з шести інтерактивних карток.</p> <p>Діти читають назву професії, обирають варіант, хто є представником - чоловік чи жінка, стисло пояснивши вибір у зошиті. Після цього сканують зображення, увійшовши в застосунок BeeFree, переглядають короткий ролик про представника певної професії. Зіставляють правильну відповідь з тією, яку дали, обговорюють у парі.</p>	<p>Роботу за STEAM-картками з доповненою реальністю виконують так, як описано у <i>варіанті 2</i> (див. колонку праворуч).</p> <p>Під час рефлексії можна створити <i>хмару слів</i> з порад, як не стати жертвою стереотипів (сервіси AnswerGarden, Mentimeter, Jamboard).</p>

Варіант 2. Якщо смартфони є не в усіх учнів, але в класі є мультимедійний проектор, учитель виводить зображення однієї картки на екран. Далі - за алгоритмом, наведеним вище.

Після роботи важливо провести **рефлексію**, під час якої учні обмінюються зробленими висновками щодо того, як не стати жертвою стереотипів. Думки фіксують на дошці або фліпчарті.

Очікувані результати:

Українська література

Учень/учениця

- розповідає коротко про І. Франка;
- переказує і коментує зміст повісти;
- визначає тему твору;
- характеризує образи Захара Беркута, Максима, Мирослави, Тугара Вовка;
- підтверджує власну думку цитатами з тексту;
- визначає улюбленого героя;
- аналізує роль художніх засобів.

Інфомедійна грамотність

Учень/учениця

- розрізняє факти й судження;
- дбає про баланс між фактами й судженнями, продукуючи зв'язне висловлення;
- аналізує
  - вплив відео на якість сприйняття інформації людиною;
  - вплив заголовків на емоції;
- визначає маніпулятивні заголовки;
- продукує повідомлення, дотримуючись принципу повноти інформації;
- визначає стереотипи;
- добирає способи уникнення їхнього маніпулятивного впливу.

Підсумок / рефлексія за результатами проведення вправи: обмін думками в довільній формі; конструювання відповіді за поданим шаблоном; відгуки про роботу в групах; хмара слів.

Використані джерела:

1. STEAM-картки з доповненою реальністю: Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://cutt.ly/4AcoHg8>
2. Застосунок BeeFree: Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://cutt.ly/HAc0aFJ>
3. Інфомедійна грамотність на уроках української мови для 8 - 9 класів: Навчально-методичні матеріали для вчителя, IREX, проєкт «Вивчай і розрізняй: інфо-медійна грамотність» (Learn to Discern in Education), 2020 рік: Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://cutt.ly/ZAcyflb>
4. Нобелівська премія для Франка: Відео. - Режим доступу: <https://youtu.be/9PfXLB1CPzQ>
5. Українська література. 5 - 9 класи: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів: електронний ресурс. - Режим доступу: <https://cutt.ly/OAcra3a>
6. Франко І. Захар Беркут: Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://cutt.ly/gAcrcM7>